

Reactie van de regering op de internetconsultatie

Aanvullingswet bodem

dd. 18 november 2016

In de periode 22 maart tot en met 17 mei 2016 heeft formele toetsing en consultatie op het wetsvoorstel plaatsgevonden. De Technische commissie bodem (TCB) is advies gevraagd over de voorgestelde positie van bodem in de Omgevingswet. Conform de Code interbestuurlijke verhoudingen is het ontwerp voorgelegd aan het IPO, de VNG en de UvW. Daarnaast is aan VNO-NCW (inclusief MKB-NL) en de Vereniging van waterbedrijven in Nederland (Vewin) gevraagd om te reageren op het wetsvoorstel en is de uitvoerbaarheid getoetst door Prorail en Rijkswaterstaat. Ook heeft in diezelfde periode een internetconsultatie plaatsgevonden. Er zijn reacties ontvangen van individuele gemeenten, regionale omgevingsdiensten, provincies, de Dienst voor het kadaster en de openbare registers, het Havenbedrijf Rotterdam N.V., natuur- en milieuorganisaties, kennisinstituten, brancheverenigingen, individuele adviseurs en adviesbureaus.

De ingekomen reacties in de consultatieronde zijn voor overweging en verwerking gerubriceerd naar onderwerp. In dit verslag worden per onderwerp de hoofdpunten van de inbreng en de wijze van verwerking besproken. Opmerkingen van tekstuele aard zijn waar relevant in het wetsvoorstel en in deze memorie van toelichting verwerkt; de teksten zijn gecontroleerd op nieuwe ontwikkelingen en waar nodig geactualiseerd. Er zijn veel suggesties gedaan die de uitvoeringsregelgeving of de implementatie betreffen. Deze worden betrokken bij die trajecten.

Reikwijdte

Veel partijen hebben in hun inspraakreactie opmerkingen gemaakt over de beperkte reikwijdte van het wetsvoorstel. De focus lijkt vooral te liggen op humane risico's, waarbij de ecologische en verspreidingsrisico's uit beeld lijken te zijn. Andere onderdelen, zoals bodemaantasting, benutting van natuurlijk kapitaal voor functies als drinkwater en natuur, biodiversiteit en duurzame keuzes in het ecosysteemdenken, komen naar het oordeel van deze partijen in de Aanvullingswet bodem onvoldoende aan bod. De TCB merkt in dit verband op dat het wetsvoorstel onvoldoende mogelijkheden geeft om ambities voor de bescherming of voor de verbetering van de bodem vorm te geven, indien er geen activiteiten in de zin van de Omgevingswet plaatsvinden.

Reactie van de regering:

De regering realiseert zich terdege dat de bodem een belangrijke functie heeft bij verschillende maatschappelijke opgaven, zoals de transitie naar duurzame energie, de voedselvoorziening, biodiversiteit, klimaatadaptatie, de voorziening van voldoende en schoon drinkwater. In de nationale omgevingsvisie zal aandacht worden besteed aan de bijdrage die bodem kan leveren aan deze maatschappelijke opgaven. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het evenwichtig toedelen van functies aan locaties en stellen regels inzake de wenselijke bodemkwaliteit. Het gaat om de bescherming van de gezondheid en het milieu, waaronder planten en dieren, alsook om thema's als het verlies van organische stof of verzilting. De Omgevingswet stelt de gemeente in de gelegenheid in een samenhangende aanpak al deze aspecten mee te nemen als onderdeel van de integrale

afweging bij het opstellen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Deze werkwijze is op verzoek van de Commissie Omgevingswet in de memorie van toelichting verduidelijkt.

Convenanten

Door een aantal partijen, waaronder de Adviescommissie Omgevingswet, wordt getwijfeld aan het vertrekpunt bij het wetsvoorstel, dat de (grote) saneringsoperaties met humane risico's zijn gesaneerd bij de inwerkingtreding van de wet. De Adviescommissie bepleit voorbereidingen te treffen voor een overgangsbeleid.

Reactie van de regering:

Eind jaren tachtig is begonnen met de inventarisatie en aanpak van de risico's van historische bodemverontreinigingen. Deze inventarisatie is gevolgd door een gerichte inventarisatie bij het bedrijfsleven onder de noemer BSB-operatie: de aanpak van gasfabriek terreinen, de georganiseerde aanpak van bodemverontreinigingen bij tankstations, de actie tankslag, het georganiseerd aanpakken van verontreinigingen van VOCI verontreinigingen bij chemische waterrijen enzovoorts. In de afgelopen decennia zijn vele duizenden locaties aangepakt. Het Convenant bodem en ondergrond 2016-2020 en het Convenant bodem en bedrijfsleven zijn het sluitstuk. Wanneer deze convenantafspraken in 2020 zijn uitgevoerd, zijn alle nu bekende historische bodemverontreinigingen met onaanvaardbare risico's voor de gezondheid (voorheen: humane risico's) en alle bekende locaties met risico's van verspreiding en ecologische risico's gesaneerd of beheerst. De uitvoering van de convenantafspraken vindt plaats onder de Wet bodembescherming en het overgangsrecht. Dit laatste maakt het mogelijk dat, mits er een beschikking ernst-spoed is, de locatie onder het overgangsrecht kan worden aangepakt. De regering realiseert zich dat de ambitie rondom de afronding van de saneringsoperatie groot is, maar ziet dat de afspraken door partijen voortvarend worden opgepakt en uitgevoerd. Jaarlijks vindt er monitoring van de voortgang van de uitvoering van de convenantafspraken plaats. Naast deze bestuurlijke borging bevat het wetsvoorstel overgangsrecht, dat het juridisch mogelijk maakt de convenantafspraken daadwerkelijk uit te (blijven) voeren. Na 2020 geeft de Omgevingswet instrumenten voor een integrale, meer gebiedsgerichte systematiek voor de omgang met de overgebleven verontreinigingen. Het beleid is niet meer gericht op een separaat 'geval van verontreiniging', maar op het (gewenste) gebruik van de bodem in samenhang met andere aspecten van de leefomgeving en de daarbij benodigde bodemkwaliteiten. Het natuurlijke moment van ontwikkeling wordt gebruikt om de resterende verontreinigingen aan te pakken. Mocht de bodemkwaliteit incidenteel toch tot onaanvaardbare risico's voor de gezondheid kunnen leiden, dan biedt dit wetsvoorstel een specifiek instrument om blootstelling daaraan te voorkomen indien de eigenaar tekort schiet, in de vorm van de regeling van de toevalsvondst in de bodem met onaanvaardbare risico's voor de gezondheid.

Beginsel de vervuiler betaalt

Verschillende partijen hebben opmerkingen gemaakt over de invulling van het beginsel de vervuiler betaalt. De memorie van toelichting zou de indruk wekken dat dit beginsel voor (historische) verontreinigingen verlaten wordt. Tevens stellen partijen dat een grotere verantwoordelijkheid bij de eigenaar of erfpachter wordt neergelegd.

Reactie van de regering:

Het beginsel dat de vervuiler betaalt blijft onverkort gelden voor alle gevallen van verontreiniging ontstaan op of na 1 januari 1987.¹ Ook de regeling van het ongewoon voorval richt zich op de veroorzaker. De veroorzaker van een bodemverontreiniging is op grond van de zorgplicht bodem of de regeling van het ongewoon voorval gehouden om maatregelen te treffen om de gevolgen van de verontreiniging weg te nemen.

Voor oudere bodemverontreinigingen blijkt het echter steeds lastiger om aan te tonen wie de veroorzaker is. Dit bleek al vrij direct na de invoering van de Wet bodembescherming. Als dit wetsvoorstel in werking treedt, zijn de historische verontreinigingen ten minste 30 jaar oud, vaak veel ouder. Met het voortschrijden van de tijd wordt de relatie tussen de veroorzaker in het verleden en de huidige eigenaar steeds losser. In 2006 is er al voor gekozen om bij bedrijfsterreinen de eigenaar of erfpachter aan te spreken. Voor eigenaren of erfpachters van bedrijfsterreinen betekent het instrumentarium van de toevalsvondst in de bodem met onaanvaardbare risico's voor de gezondheid geen verschuiving in verantwoordelijkheden. Naar het oordeel van de regering is het daarnaast niet meer dan redelijk om een eigenaar van een stuk grond aan te spreken op gevolgen van het gebruik van een terrein. De eigenaar is en blijft verantwoordelijk voor de bodemkwaliteit. Het aanspreken van de eigenaar past ook in het uitgangspunt van de Omgevingswet die niet de overheid, maar de burger als opdrachtgever of eigenaar, primair verantwoordelijk stelt voor de kwaliteit van zijn eigendom: woning of ander (verblijfs)gebouw en de grond.

Een aantal partijen vraagt zich af in hoeverre eigenaren verantwoordelijk gehouden kunnen worden voor voortschrijdende inzichten over bodemkwaliteiten, zoals nieuw onderkende risico's van bestaande stoffen of voor nieuwe bedreigingen, zoals medicijnresten.

Reactie van de regering:

Door voortschrijdende inzichten kunnen onverwachte nieuwe risico's zichtbaar worden. De overheid zal in dergelijke gevallen bezien of gezien de aard en omvang van deze risico's maatregelen noodzakelijk zijn. Hierbij hebben zowel het Rijk als andere overheden een verantwoordelijkheid. Een goed overleg tussen de betrokken overheden en betrokken eigenaren is hiervoor noodzakelijk, waarbij ook de financiële aspecten aan de orde kunnen komen. Indien sprake is van onaanvaardbare risico's voor de gezondheid, biedt het instrument van de toevalsvondst in de bodem met onaanvaardbare risico's voor de gezondheid, in combinatie met de gedoogplicht van artikel 10.10a, in ieder geval mogelijkheden voor de gemeente om in te grijpen ter voorkoming van (het voortduren van) acute gezondheidsrisico's.

Decentrale afwegingsruimte

Een aantal partijen, waaronder ProRail, RWS en VNO-NCW, maakt opmerkingen over de decentrale afwegingsruimte. Decentrale afwegingsruimte kan volgens hen leiden tot grote verschillen tussen gemeenten. Door met name gemeenten wordt gepleit voor een generiek kader met de

¹ Richtlijn milieuaansprakelijkheid, PbEU 2004, L 143.

mogelijkheid van gebiedsspecifiek beleid door gemeenten. Door andere partijen wordt bepleit om in de uitvoeringsregelgeving beperkingen te stellen aan de decentrale afwegingsruimte.

Reactie van de regering:

De Omgevingswet heeft als uitgangspunt dat de gemeente primair verantwoordelijk is voor de zorg van de fysieke leefomgeving ('decentraal, tenzij'). Dit uitgangspunt geldt ook voor bodem. Daarnaast heeft de stelselherziening van het omgevingsrecht als een van de verbeterdoelen dat de bestuurlijke afwegingsruimte wordt vergroot. Het vergroten van de bestuurlijke afwegingsruimte op decentraal niveau heeft als inherent gevolg dat er verschillen ontstaan tussen gemeenten. Elke gemeente zal een eigen, integraal lange termijn perspectief ontwikkelen. Dit zal in eerste instantie neerslaan in de omgevingsvisie en uiteindelijk, in juridisch bindende vorm, in het omgevingsplan. In de gemaakte opmerkingen wordt gewezen op risico's, zoals het risico van teveel ruimte met onvoldoende borging van de bescherming van de bodem of, het tegenovergestelde, te strikte invulling met weinig ruimte voor ontwikkeling. In reactie hierop wordt opgemerkt dat bestuursorganen op basis van de Algemene wet bestuursrecht gehouden zijn tot zorgvuldig handelen en een evenwichtige belangenafweging. De regering gaat ervan uit dat gemeenten bij het vaststellen van het omgevingsplan een goede balans vinden tussen de maatschappelijke doelen zoals neergelegd in artikel 1.3 van de Omgevingswet. De kaders voor de in het omgevingsplan op te nemen regels over bodem, waaronder de normensystematiek, worden opgenomen in de uitvoeringsregelgeving onder de Omgevingswet. Het omgevingsplan wordt voorbereid met toepassing van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure (afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht) en staat open voor beroep bij de bestuursrechter.

Bezien vanuit de uitvoerbaarheid van de Omgevingswet zijn verschillen tussen gemeenten voor lokale burgers en bedrijven niet op voorhand een probleem. Zij hebben immers alleen van doen met het lokale omgevingsplan dat juist is toegesneden op de specifieke situatie en de opgaven in die gemeente. Voor provinciaal en landelijk opererende bedrijven en organisaties kan dit lastiger zijn. Zij zullen zich per gemeente moeten vergewissen van de regels in het omgevingsplan. Het feit dat de gemeentelijke regels in het nieuwe stelsel gebundeld zijn in één omgevingsplan per gemeente en de ontsluiting van die regels via het digitale stelsel dragen aanzienlijk bij aan de inzichtelijkheid van de op gemeentelijk niveau gestelde regels. Opgemerkt wordt nog dat onderwerpen die zich naar hun aard veeleer lenen voor uniforme uitwerking in direct werkende regels op rijksniveau, zullen worden vastgelegd in de uitvoeringsregelgeving op grond van de Omgevingswet. Voorbeelden hiervan zijn uniforme regels over de aanpak van bodemverontreinigingen en het toepassen van grond en baggerspecie, met de mogelijkheid tot maatwerk. Bij de uitwerking van de uitvoeringsregelgeving zullen de mogelijkheden voor algemene uniforme regels worden verkend, bijvoorbeeld voor de beheerders van grote infrastructurele werken.

Normensystematiek

Door veel partijen wordt opgemerkt dat er nog veel onduidelijk is over de nieuwe normensystematiek en hoe die in de praktijk gaat werken. De beleidsruimte kan leiden tot verschillen tussen gemeenten en kan mogelijk leiden tot rechtsongelijkheid. Door zowel gemeenten

als bedrijfsleven wordt gevraagd om een generiek normenkader, dat door het Rijk vastgesteld wordt.

Reactie van de regering:

In lijn met de wens van gemeenten en bedrijfsleven wordt in de uitvoeringsregelgeving een landelijk werkend stelsel van normen en regels voor het beheer van de bodem uitgewerkt, met ruimte voor lokaal beleid en maatwerk. Met een generiek stelsel is een belangrijk instrument voor het doelmatig en duurzaam beheer van bodem vastgelegd en wordt invulling gegeven aan het uitgangspunt 'decentraal, tenzij'. De memorie van toelichting is hierop aangepast.

Zorgplicht

Door verschillende partijen wordt belang gehecht aan het beleidsneutraal overzetten van artikel 13 van de Wet bodembescherming. Volgens deze partijen is dit mogelijk niet het geval, onder andere omdat, naar zij hebben begrepen, aangesloten wordt bij (milieubelastende) activiteiten in het ontwerp voor het Besluit activiteiten leefomgeving. De vraag wordt gesteld of straks een verontreiniging bijvoorbeeld als gevolg van lekkage na een ongeluk met een vrachtwagen, door gevelreiniging of bluswater nog wel kan worden aanpakt op grond van de zorgplicht.

Reactie van de regering:

Met de notie dat de regering veel belang hecht aan het behouden van het beschermingsniveau van de (bodem)zorgplicht, wordt aan de werking en reikwijdte van de huidige zorgplicht zo goed mogelijk invulling gegeven binnen de regelgeving onder de Omgevingswet. In de uitvoeringsregelgeving wordt dit uitgewerkt. Daarbij wordt opgemerkt dat het beleidsneutraal overbrengen van de bodemzorgplicht niet op voorhand betekent dat de tekst van artikel 13 Wet bodembescherming één op één wordt overgeschreven. De bodemzorgplicht zal mogelijk vorm krijgen door een samenstel van nieuwe regels onder de Omgevingswet.

Toevalsvondst in de bodem met onaanvaardbare risico's voor de gezondheid

Diverse partijen hebben opmerkingen gemaakt over de regulering van de toevalsvondst op of in de bodem in artikel 19.9a van het wetsvoorstel. De opmerkingen hebben betrekking op het toepassingsbereik, de rol van de eigenaar en veroorzaker, en de financiële consequenties. De Raad voor de rechtspraak en de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State constateren dat noch de wettekst, noch de toelichting duidelijkheid geeft over wat onder een toevalsvondst in de bodem met onaanvaardbare risico's voor de gezondheid wordt verstaan.

Reactie van de regering:

De regering heeft aan deze opmerkingen gehoor gegeven door de regulering van de toevalsvondst op of in de bodem in dit wetsvoorstel aan te passen en de memorie van toelichting op de genoemde punten te verduidelijken.

Grondwater

Diverse partijen hebben opmerkingen gemaakt over het onderdeel grondwater. Onder meer het IPO, de VNG, gemeenten en de UvW vragen in hun inspraakreactie om een verduidelijking van de bevoegdheidsverdeling bij met name historische grondwaterverontreinigingen.

Reactie van de regering:

Naar aanleiding hiervan is de bevoegdheidsverdeling bij grondwater waar mogelijk in de memorie van toelichting verhelderd. Het is dan ook niet nodig om de bevoegdheidsverdeling voor grondwater in de wet vast te leggen. De Omgevingswet sluit aan bij de bestaande bestuurlijke taakverdeling. De gevolgen hiervan voor de omgang met historische grondwaterverontreinigingen is in het algemene deel van de memorie van toelichting aangevuld, mede naar aanleiding van de consultatie.

Door diverse partijen zijn vragen gesteld over de status onder de Omgevingswet van bestaande gebiedsplannen die onder de Wet bodembescherming zijn opgesteld en over de manier waarop bedrijven gestimuleerd kunnen worden om mee te werken aan een gebiedsgerichte aanpak.

Reactie van de regering:

Het gebiedsgericht grondwaterbeheer richt zich op in samenhang saneren en beheren van grondwaterverontreiniging in een bepaald afgebakend gebied. De aanpak van dergelijke verontreinigingen wordt vastgelegd in een zogenaamd gebiedsplan. Gebiedsplannen, die onder artikel 55 d van de Wet bodembescherming zijn vastgesteld en goedgekeurd, vallen onder het (eerbiedigend) overgangsrecht. Net als onder de Wet bodembescherming geldt er onder de Omgevingswet geen verplichting tot een gebiedsgerichte aanpak van grondwaterverontreinigingen in een programma. Stimulerende werking ging onder de Wet bodembescherming namelijk uit van bijvoorbeeld een beschikking ernst en niet-spoed, waar ooit iets mee gedaan moest worden. Onder de Omgevingswet worden er nog steeds eisen gesteld aan de bodemkwaliteit bij bouwen, de afvoer van grond, enzovoorts. en gemeenten kunnen in hun omgevingsplan aanvullende eisen stellen. Deelnemen in de uitvoering van een programma onder de Omgevingswet, kan dan nog steeds aantrekkelijk zijn voor een eigenaar. Overigens kan dan ook nog gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden die het Besluit financiële bepalingen biedt.

Een aantal partijen heeft opmerkingen gemaakt bij de normstelling voor grondwater. De normen voor grondwater worden door dit wetsvoorstel niet gewijzigd. Wel bestaat het voornemen om na de inwerkingtreding van de Omgevingswet de normensystematiek van grondwater te actualiseren, op basis van ervaringen in de context van het nieuwe stelsel.

Reactie van de regering:

Door een aantal partijen wordt gewezen op de mogelijkheid van een 'vergrijzing' van het grondwater door toename van verontreinigde stoffen, die geen directe risico's veroorzaken, maar wel bijdragen aan een gestage verslechtering van de grondwaterkwaliteit.

Het beheer van watersystemen, waartoe het grondwater behoort, en de ambities voor grondwaterlichamen zijn deels geformuleerd in de kaderrichtlijn water en de grondwaterrichtlijn. Provincies moeten in hun grondwaterkwaliteitsbeleid (artikel 2.18 en artikel 3.8 van de Omgevingswet) aangeven hoe zij ter uitvoering van de grondwaterrichtlijn omgaan met historische grondwaterverontreinigingen. Verder zijn in het Convenant bodem en ondergrond 2016-2020 afspraken gemaakt om een actief beleid te formuleren door het hanteren van een gebiedsgerichte aanpak, daar waar de kwaliteit van het grondwater moet worden verbeterd of in ieder geval verslechtering moet worden gestopt. Deze aanpak is erop gericht een mogelijk gestage verslechtering van de grondwaterkwaliteit tegen te gaan.

Kennis en bodeminformatie

Door verschillende gemeenten en de VNG, zijn zorgen geuit over de beschikbare kennis en capaciteit bij de gemeenten nu zij de zorg voor de bodem krijgen toebedeeld. Het opstellen van gemeentelijke regels en het verantwoord toepassen van maatwerk vraagt veel en nieuwe kennis en kunde.

Reactie van de regering:

Als onderdeel van de implementatie van de Omgevingswet wordt veel aandacht besteed aan de uitvoering. De Omgevingswet biedt de instrumenten, maar het is aan iedereen – burgers, bedrijven en overheden – om daar uitvoering aan te geven. Een goede uitvoering, die bijdraagt aan de verbeterdoelen van de stelselherziening, is daarmee echter niet vanzelfsprekend. Het gaat dan onder meer om het vergroten van het gebruiksgemak van het omgevingsrecht en snellere en betere besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving; ook vermindering van onderzoekslasten is hier van belang. Behalve voldoen aan het wettelijk instrumentarium zijn er andere randvoorwaarden: de juiste kennis, het toepassen van het juiste instrument op de juiste wijze, een cultuur waarin gewerkt wordt vanuit vertrouwen, voldoende capaciteit in de uitvoering en tot slot de juiste digitale systemen en ondersteuning. Voor bodem betekent dit dat een ander soort informatie nodig is. Het gaat niet langer om een 'to-do' lijst met bijvoorbeeld de aanpak van spoedlocaties, maar om het faciliteren van ruimtelijke afwegingen en duurzaam beheer van de bodem, waar verontreinigde grond onderdeel van uitmaakt. Het opstellen van gemeentelijke regels en het verantwoord toepassen van maatwerkregels of maatwerkvoorschriften vraagt veel en nieuwe kennis en kunde. In Nederland is voldoende kennis te organiseren, met bijvoorbeeld gezamenlijke omgevingsdiensten, maar ook bij kennisinstellingen en bedrijven, om tot een verantwoorde en adequate afweging te komen bij het maken en toepassen van gemeentelijke regelgeving. Daarnaast zijn in het Convenant bodem en ondergrond 2016-2020 afspraken gemaakt over specifieke kennisontwikkeling voor de bodem en ondergrond. Hiertoe is een kennisagenda opgesteld, waaruit blijkt aan welke kennis en innovaties behoefte bestaat. De kennisagenda vormt de basis voor het programma van de kennisinstututen. Ook is een 'bodempool' opgezet voor een flexibele inzet van bodemexpertise en wordt geïnvesteerd in opleidingstrajecten. Zo werken verschillende overheidslagen aan gezamenlijke kennisontwikkeling met het oog op een succesvolle transitie naar de Omgevingswet.

Door partijen, waaronder de TCB, wordt onderschreven dat eenvoudig beschikbare en betrouwbare bodeminformatie van cruciaal belang is. Zij vragen zich af hoe de wetgever de toegankelijkheid hiervan borgt.

Reactie van de regering:

Aan het georganiseerd ontsluiten van informatie over bodemverontreiniging wordt al jaren gewerkt. Ook over bodeminformatie zijn binnen het Convenant bodem en ondergrond 2016-2020 afspraken gemaakt. Binnen het digitale stelsel omgevingswet wordt gewerkt aan het ontsluiten van bodeminformatie. Op 21 april 2016 is over dit digitale stelsel een financieel akkoord Omgevingswet gesloten door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, de VNG, het IPO en de UvW. Bij de overgang van taken van de provincie naar de gemeente onderkennen de provincies het belang om te werken aan een zogenaamde 'warme' overdracht van taken naar gemeenten.

Een aantal partijen, waaronder VNG, merkt op dat bodemonderzoek onvoldoende geharmoniseerd is met andere kaders, zoals de Arbo-regelgeving. Gewezen wordt bijvoorbeeld op onvoldoende afstemming en de verschillende termijnen van houdbaarheid van de onderzoeksrapporten.

Reactie van de regering:

Bodemonderzoek kan op grond van verschillende regelgeving noodzakelijk zijn, bijvoorbeeld ter vaststelling van de kwaliteit van de bodem (Omgevingswet) of ter voorkoming van directe en indirecte blootstelling aan verontreinigingen in de bodem door werknemers (Arbeidsomstandighedenbesluit). Het is onvermijdelijk dat in de Omgevingswet en de Arbo-regelgeving verschillende afwegingen worden gemaakt over de noodzaak van een bodemonderzoek. Wel zal ernaar worden gestreefd de bodemonderzoeksmethoden waar mogelijk praktisch te harmoniseren.

Financiën

Door met name gemeenten en provincies worden vragen gesteld over de financiële middelen bij inwerkingtreding van de Omgevingswet, zoals het overhevelen van budgetten.

Reactie van de regering:

Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen hebben een gezamenlijke ambitie om van de Omgevingswet een succes te maken. Deze ambitie is vastgelegd in het Bestuursakkoord implementatie Omgevingswet. De principeafpraak over de kostenverdeling is als volgt: de Rijksoverheid draagt de investeringskosten, iedere partij draagt zelf de transitiekosten, de uitvoeringskosten van de gezamenlijke voorzieningen worden gedeeld en de bespaarde kosten komen ten gunste van ieder van de betrokken partijen. Het principeakkoord is verder uitgewerkt in het Hoofdlijnenakkoord financiële afspraken stelselherziening omgevingsrecht.

Op basis van het uitvoeringsprogramma van het Convenant bodem en ondergrond 2016-2020 zullen tussen overheden nadere afspraken worden gemaakt om de overheveling van de taken praktisch in te vullen. In het convenant is afgesproken dat de partijen uiterlijk in 2019 in kaart hebben gebracht wat de opgave na 2020 is en wat de verdeling van de middelen zal zijn over de

partijen. De consequenties voor de gemeenten die niet bevoegd gezag waren onder de Wet bodembescherming, moeten in deze twee trajecten duidelijk worden. Daarbij wordt ook rekening gehouden met apparaatskosten. Het voornemen is niet dat de inkomsten van leges de apparaatskosten volledig vervangen. In het kader van het uitvoeringsprogramma worden de provincies en gemeenten ondersteund bij het realiseren van de warme overdracht van de provincie naar de betreffende gemeenten.

Ook vragen partijen om een vangnetconstructie, indien de eigenaar niet in staat is om de kosten te dragen of daarvoor redelijkerwijs niet verantwoordelijk kan worden gesteld.

Reactie van de regering:

Net zoals nu onder de Wet bodembescherming, zullen onder de Omgevingswet de gedecentraliseerde middelen bestemd zijn voor besteding aan bodem en grondwater. Deze middelen kunnen ook gebruikt worden, indien de gemeente kosten moet maken die niet op de eigenaar te verhalen zijn.

Rechtsbescherming

De Raad voor de Rechtspraak wijst erop, dat in de memorie van toelichting slechts een korte, zeer algemene paragraaf gewijd is aan het onderwerp rechtsbescherming, die geen duidelijkheid biedt. Zij adviseert concreet uiteen te zetten op welke wijze de rechtsbescherming voor beroepen die uit het wetsvoorstel voortvloeien wordt vormgegeven.

Reactie van de regering:

In reactie hierop wordt verwezen naar hoofdstuk 6 van de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel Omgevingswet,² waarin uitgebreid en per instrument van de wet uitgesplitst, is ingegaan op de vormgeving van de rechtsbescherming. Zoals daar is aangegeven, zal de rechtsbescherming worden geregeld via de Invoeringswet Omgevingswet. Het instrumentenpakket van de Omgevingswet is dekkend voor het onderwerp bodem en dit wetsvoorstel bevat dan ook geen aanvullende instrumenten op die welke al in de Omgevingswet zijn voorzien.

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State merkt op dat een gedoogplicht voor rechthebbenden verstrekkingen kan hebben.

Reactie van de regering:

In antwoord op de vraag van de Afdeling bestuursrechtspraak kan worden bevestigd dat de beroepsmogelijkheden voor belanghebbenden adequaat zullen worden geregeld door aansluiting bij het systeem van de Algemene wet bestuursrecht.

² Kamerstukken II 2013/14, 33 962, nr. 3, blz. 295-302.

Overgangsrecht

Veel partijen hadden opmerkingen die betrekking hebben op het (ontbreken) van het overgangsrecht in het wetsvoorstel.

Reactie van de regering:

Het overgangsrecht is langs de in het algemeen deel van de toelichting geschetste lijnen in het wetsvoorstel uitgewerkt. Verder is de memorie van toelichting op dit punt uitgebreid.